

László; Biedebent Raimond; Vermes Jenő: Alisa: Gerő Margit. (Donizetti ezen operája a legerősebben képviseli a romantizmust. Ez a hajlama készítette arra, hogy operát írjon Walter Scott »The Bride of Lammermoore« c. regényéből, amely ma valósággal ponyvaregény benyomását kelti és Salvatore Cammerano, aki a szövegeknyvet írta, minden igyekezetével azon volt, hogy az operaszínpadon is kiélezze ezt a ponyva-elemet. Az opera kulminációja Lucia örülési jelenete, amikor a szerelmében csalódott lány közvetlenül esküvője után meggyilkolja azt a férfit, akihez családi érdekből hozzákényszerítették. A legbravurosabb koloratura ez a híres jelenet, amely függetlenül az operától, mint a koloraturtechnika próbaköve ma is gyakran szerepel hangversenytermekben. Régi zeneszerzők általában szerették örülési jelenetekben fölléptetni a koloratúrénekesnőt és a »Lucia« sikerén felbuzdulva, Donizetti is ismételte önmagát »Linda di Chamounix« c. operájában, amelynek hősnője szintén megőrül. Ezt utánozta Meyerbeer is a »Dinóra«-ban. Mindaz, ami az örülési jeleneten kívül a »Lammermoori Lucia«-ban van, véres, vadregényes romantika, nehezen kibogozható családi viszálykodás, temetői jelenet, vérbosszú és kettős halál a végén: visszatükröződése a tizenkilencedik századeleji ízlésnek, amely feszült figyelemmel fogadta az efajta színpadi cselekményt. De ami a romantikus szövegeknyvön kívül megmaradt, Donizetti zenéje ma is friss és művészi és a híres szextett gyöngyszeme ma is az operairodalomnak. Egészséges, plasztikus melódiavezetés, üde dallamok, kissé triviálisan ható, de kétségkívül népszerű, sőt népies ízű együttesek jellemzik ezt az operát, amely apáink és nagyapáink számára az volt, ami ma a mi számunkra Puccini zenéje. Donizetti operáját eredetileg Nápolyban mutatták be 1835-ben, de hírét és népszerűségét a Párizsban megtartott bemutató szerezte meg 1837-ben. Európaszerte a »Lucia« volt divatban évtizedekig és nálunk, a régi Nemzeti Színházban, 1846-tól 1884-ig összesen 169 előadást ért meg. Rosina mellett Lucia volt a koloratúrénekesnők bravurszerepe, ebben léptek fel a Budapestre látogató nagy koloratúrénekesnők is.)

»Lámpák elé hívni.« Régi szokás a színészvilágban, hogy a közönség tapsaira a színész felvonás végeztével a lámpák elé (tehát a rivalda elé) kimegy és megköszöni a kitüntetést. A darab sikerét attól szokták függővé tenni, hogy hányszor hívták ki a színészeket a lámpák elé, ami minden esetben a színészi ambíció egyik fontos elősegítője. De egyuttal biztos szer arra, hogy a vetélytársak, különösen a vetélytársnők közötti antagonizmust még jobban elősegítse. A színészet első évtizedeiben nagy esemény volt, ha a színészt 3—4 ízbe hívták a lámpák elé, ma már például a premiéren 10—15-ször is kihívják a szimpatikus színészt. A lámpák elé való kihívás Magyarországon az 1830-iki évtől lettek gyakoribbak, amiről élénken tanuszkodnak a Honművész, Honderű, Regélő, Athenaeum színházi referádái.

Lámpaláz. Lámpaláznak nevezik azt a félelmet és szorongó érzést, amellyel a művészek gyakran meg kell küzdenie, ha a nyilvános fellépés előtt vagy alatt képességei, illetve sikerei felől kételyei támadnak. Általánosságban az a téves vélemény van elterjedve, hogy a lámpaláz csak kezdő művészeket szokott megtámadni, míg ellenben kipróbált, rutinos művészek, akik sok esztendei pályafutásuk folyamán régóta kipróbálták erőiket, fellépésük első pillanatától kezdve nyugodtak a publikummal szemben tanúsítandó magatartásukat illetőleg s hogy ennek folytán meg vannak kimélve a lámpaláz gyötrelmeitől. Ez a feltevés azonban éppenséggel nem helytálló. Sok mindent kíséreltek meg már a művészek arra nézve, hogy a lámpaláz kellemetlen érzésétől szabaduljanak, de sikertelenül. Déryné jelenése előtt mindig keresztet vetett, hogy ezzel is elűzze a lámpalázat; Lonovicsné Hollósy Kornélia híres volt arról, hogy játék-napon izgatott volt; Szerdahelyi Kálmán sokszor mondogatta: »Hej, az volna csak nekem jó, ha kitalálnák, hogy mint lehetne egy új darabot másodszor adni először!«... (A lámpaláz-szót Vahot az 1853. évi »Magyar Thália«-ban (149. old.) a német »Lampenfieber« fordításának nevezi.)

Lámpásos emberek. Régente a fővárosban zord téli időben a Várszínház kö-